

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/203536,W-Londynie-zaprezentowalismy-wystawe-Szlaki-Nadziei-Odyseja-Wolnosci.html>

27.02.2026, 17:45

[Następny](#)

[Powrót](#)

W Londynie zaprezentowaliśmy wystawę „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”

Wernisaż odbył się 9 lipca 2024 roku w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym. Podczas wydarzenia dr Karol Nawrocki, prezes Instytutu Pamięci Narodowej, wręczył działaczom polonijnym medale Reipublicae Memoriae Meritum.

09.07.2024

[Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności](#)

Medalem Reipublicae Memoriae Meritum Instytut Pamięci Narodowej honoruje tych, którzy działają na rzecz trwałego upamiętniania wydarzeń i postaci z historii Narodu Polskiego w latach 1917-1990 oraz wspierają IPN w działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej.

Złoty Medal RMM otrzymał dr Marek Laskiewicz, prezes Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego (POSK) w Londynie, założyciel w 2006 r. i do dzisiaj Prezes Polskiej Wspólnoty w Wielkiej Brytanii (PWVB). Srebrnymi medalami zostały uhonorowane: Małgorzata Bugaj-Martynowska - założycielka i dyrektor Polskiej Szkoły Przedmiotów Ojczystych im. Heleny Modrzejewskiej w Londynie, współzałożycielka i dyrektor „Edukatora” - Centrum Dyrektorów i Kadr Zarządzających polskich szkół w Wielkiej Brytanii oraz Sylwia Kosiec - wiceprezes Polskiej Wspólnoty w Wielkiej Brytanii (PWVB), dyrektor Działu ds. Rodzin w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym (POSK) w Londynie, koordynatorka działalności Przystanku Historia IPN w Wielkiej Brytanii.

- Naród to nie tylko ci, którzy żyją dzisiaj w granicach Rzeczypospolitej. To także Polacy, którzy żyją poza granicami Rzeczypospolitej, a jest nas razem, Polaków, na świecie 60 milionów. Ale wspólnota narodowa to także ci, którzy byli przed nami i którzy przyjdą po nas, wobec nich mamy największe zobowiązania.

Właśnie dla tych, którzy pielęgnują pamięć historyczną, mają świadomość polskiej historii i przyszłości oraz mają świadomość naszej wspólnej przeszłości jest medal Reipublicae Memoriae Meritum. Dla tych wszystkich, którzy budują Rzeczypospolitą Wspólną, Rzeczypospolitą Pamięci w granicach i poza granicami Polski, Rzeczypospolitą świadomą przeszłości i świadomą przyszłości

- powiedział prezes IPN dr Karol Nawrocki podczas wręczenia odznaczeń. Podkreślił, że uhonorowane osoby reprezentują szersze grono osób pracujących na sukces POSK-u, szkół polonijnych i Przystanku Historia i to dzięki nim w Londynie bije serce Polski.

Podczas spotkania w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym, w ramach międzynarodowego projektu IPN „Szlaki nadziei. Odyseja wolności”, zaprezentowaliśmy działania polskiego wywiadu podczas II wojny światowej. Wykład na ten temat wygłosił autor ekspozycji dr Mateusz Marek, zastępca dyrektora Biura Współpracy Międzynarodowej IPN. Pokazane zostały także radiostacja BP-5 konstrukcji inż. Tadeusza Heftmana, produkowana przez Polskie Wojskowe Warsztaty Radiowe stacjonujące od 1940 r. w Stanmore pod Londynem (ze zbiorów Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki w Zegrzu) oraz zrekonstruowana niemiecka maszyna szyfrująca Enigma (ze zbiorów Muzeum 4. Pułku Strzelców

Podhalańskich w Cieszynie).

Po wernisażu odbyło się spotkanie z ekspertami z IPN oraz gościem specjalnym – Clare Mulley, autorką książek o Krystynie Skarbek i Elżbiecie Zawackiej.

W uroczystości wzięli udział m.in. Konsul RP w Londynie Tomasz Balcerowski, dr Marek Szymaniak, dyrektor gdańskiego oddziału IPN, Agnieszka Jędrzak, dyrektor Biura Współpracy Międzynarodowej, Jarosław Dębowski, dyrektor Biura Prezesa IPN oraz przedstawiciele Polonii.

* * *

Odznaczeni Medalem Reipublicae Memoriae Meritum

Marek Laskiewicz – dr ekonomii, politolog, z zamiłowania historyk. Urodził się w Londynie. Ojciec służył w Wojsku Polskim i trafił do Anglii przez Francję, matka natomiast przyjechała z armią gen. Andersa. Studiował inżynierię na Queens Mary College. Jest członkiem Royal Economic Society i Royal Historical Society.

Wspólnie z Sylwią Kosiec zapoczątkował współpracę PWWB z gdańskim oddziałem IPN, która po 3 latach realizacji wspólnych inicjatyw doprowadziła do powstania w 2018 r. Przystanku Historia IPN w Wielkiej Brytanii. Inicjator „Bloku Edukacyjnego” dla Polskich Szkół Sobotnich w Wielkiej Brytanii – projektu realizowanego we współpracy z IPN w Gdańsku, w ramach którego odbywają się regularne spotkania edukacyjne, prezentacje wystaw oraz uroczystości patriotyczne.

Od 2021 r. jest prezesem Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego (POSK) w Londynie. Od tego czasu instytucja wyraźnie zintensyfikowała działalność na rzecz Polonii poprzez organizację licznych wydarzeń kulturalnych, społecznych, prezentację wystaw historycznych czy promocję książek polskich historyków. Od czasu prezesury dr. Laskiewicza przestrzeń POSK-u stała się także bardziej dostępna dla inicjatyw podejmowanych przez IPN, jak prezentacje wystaw, spotkania rocznicowe i patriotyczne. W październiku 2023 r. z inicjatywy prezesa IPN i z jego udziałem w POSK-u miało miejsce otwarcie ekspozycji „Londyn żywy. Emigracyjne portrety Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton”.

W środowisku polonijnym dr Marek Laskiewicz jest znany od lat. Zawsze aktywny, zaangażowany w sprawy polskie, przywiązany do polskiej tradycji, historii i kultury. Dzięki swojej otwartości, a także kontaktom wśród Brytyjczyków wydatnie wspiera działalność IPN i propaguje patriotyzm wśród Polonii. W 2022 r. za zasługi na rzecz „kultywowania pamięci o walce o niepodległość Ojczyzny” został uhonorowany przez szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Kasprzyka medalem Pro Patria .

Małgorzata Bugaj-Martynowska – autorka licznych artykułów na temat powoływania i zarządzania polskimi szkołami w Wielkiej Brytanii, Publikowała między innymi w „Dzienniku Polskim i Dzienniku Żołnierza”, „Tygodniu Polskim”, „Coolturze” i „Gońcu Polskim”.

Zaangażowana w społeczny, polonijny projekt obrony egzaminu z języka polskiego na poziomie A-level w 2013 r., a także w projekt, którego celem było przyznanie legitymacji uczniowskich dzieciom z polskich szkół sobotnich w Wielkiej Brytanii, a tym samym statusu ucznia uznawanego przez rząd polski. Współtwórca publikacji oraz broszur adresowanych do rodziców i uczniów polskich szkół w Wielkiej Brytanii, m.in. „Wolna Polska malowana słowem”, „Pocztówka polonijna”, „Powstań Polsko skrusz kajdany”, „Śpiewnik pieśni niepodległościowych i pieśni o

Polsce”.

Inicjatorka i organizatorka wielu projektów edukacyjnych i patriotycznych, m.in. Koncertu i Konkursu Pieśni o Polsce, Polish Heritage Days, a także „Narodowego Czytania” oraz wydarzenia „Szkola do hymnu”.

W 2018 r. w kierowanej przez Małgorzatę Bugaj-Martynowską Polskiej Szkoły Przedmiotów Ojczystych im. Heleny Modrzejewskiej w Londynie odbyły się pierwsze zajęcia edukacyjne pod szyldem powołanego wówczas Przystanku Historia IPN w Wielkiej Brytanii. Od tego czasu zarówno szkoła jak i „Edukator” regularnie współpracuje z IPN Gdańsk na niwie edukacji historycznej i patriotycznej, inicjując i włączając się we wspólne przedsięwzięcia, jak zajęcia edukacyjne w szkole, uroczystości patriotyczne czy Festiwal Piosenki Polskiej dla uczniów polskich szkół polonijnych w Wielkiej Brytanii – „Śpiewowisko” (wydarzenie cykliczne organizowane od roku 2020). Jesienią 2023 r. IPN był partnerem organizowanej przez „Edukatora” gali z okazji 250. rocznicy powstania Komisji Edukacji Narodowej.

Poza intensywną współpracą z IPN Małgorzata Bugaj-Martynowska jest zaangażowana w pracę wielu organizacji polonijnych w Wielkiej Brytanii. Była członkiem Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Ambasadorze Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie za kadencji Ambasadora prof. Arkadego Rzegockiego. Jest członkiem Koła Lwowian, Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego oraz Zrzeszenia Nauczycielstwa Polskiego za Granicą w Wielkiej Brytanii.

Za swoją wszechstronną i bardzo aktywną działalność w 2023 r. została odznaczona Medalem „Pro Patria” oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Natomiast w 2022 r. założona przez nią organizacja „Edukator” została uhonorowana odznaką „Za zasługi na rzecz Polaków i Polonii za Granicą”.

Sylwia Kosiec – w 2006 r. współzałożycielka Polskiej Wspólnoty w Wielkiej Brytanii (PWVB). Wspólnie z dr. Markiem Laskiewiczem inicjatorka nawiązania współpracy PWVB z gdańskim oddziałem IPN. Trzyletnia realizacja wspólnych inicjatyw doprowadziła do powstania w 2018 r. Przystanku Historia IPN w Wielkiej Brytanii. Inicjatorka i główna koordynatorka działań „Bloku Edukacyjny” dla Polskich Szkół Sobotnich w Wielkiej Brytanii – projektu realizowanego we współpracy z IPN Gdańsk, w ramach którego odbywają się regularne spotkania edukacyjne, prezentacje wystaw oraz uroczystości patriotyczne.

Jest matką chrzestną sztandaru Polskiej Szkoły Języka Ojczystego im. Żołnierzy Niezłomnych w Woking (Anglia). Członkini Forum na rzecz zachowania ciągłości pokoleniowej Polonii i Polaków realizowanego w ramach projektu Fundacji im. Janusza Kurtyki „Ziarna Historii”. Uczestniczka licznych spotkań z kombatanami żyjącymi w Wielkiej Brytanii oraz spotkań Polonijnych w Polsce. Organizatorka cyklicznych przedsięwzięć związanych z obchodami Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych oraz Narodowego Święta Niepodległości, realizowanych w szkołach polskich i ośrodkach polonijnych w Wielkiej Brytanii.

W dużej mierze to dzięki zaangażowaniu i sprawności organizacyjnej Sylwii Kosiec działalność Przystanku Historia IPN w Wielkiej Brytanii się rozwija, a edukatorzy Instytutu mogą docierać do kolejnych grup Polaków przebywających na Wyspach Brytyjskich.

W 2019 r. za zasługi na rzecz „kultywowania pamięci o walce o niepodległość Ojczyzny” została uhonorowana medalem Pro Patria przez szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Jana Kasprzyka.

Uroczystość wręczenia medali Reipublicae Memoriae Meritum działaczom polonijnym i otwarcie wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” - Londyn, 9 lipca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystość wręczenia medali Reipublicae Memoriae Meritum działaczom polonijnym i otwarcie wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” - Londyn, 9 lipca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystość wręczenia medali Reipublicae Memoriae Meritum działaczom polonijnym i otwarcie wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” - Londyn, 9 lipca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystość wręczenia medali Reipublicae Memoriae Meritum działaczom polonijnym i otwarcie wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” - Londyn, 9 lipca 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Wystawa „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”

W 80. rocznicę rozpoczęcia wędrówki armii gen. Andersa ewakuowanej z ZSRS Instytut Pamięci Narodowej przygotował międzynarodowy projekt „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, który upamiętnia wysiłek zbrojny Polskich Sił Zbrojnych podczas II wojny światowej oraz losy ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS wraz z armią gen. Andersa. [Zainagurowano go w Warszawie w marcu 2022 roku.](#)

W ramach projektu powstała wystawa „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” Od tego czasu była pokazywana w wielu krajach na 5 kontynentach w ponad 50 zagranicznych lokalizacjach od Republiki Południowej Afryki, Zimbabwe i Stanów Zjednoczonych po Iran.

Jedną z bohaterek wystawy Instytutu Pamięci Narodowej „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, którą otworzyliśmy 9 lipca w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie jest Krystyna Skarbek.

Od 1939 r. współpracowała z wywiadem brytyjskim. Została skierowana na Węgry z zadaniem podjęcia pracy konspiracyjnej, którą wykonywała wspólnie z Andrzejem Kowerskim. Razem zajmowali się m.in. organizowaniem ucieczek Polaków internowanych w obozach węgierskich, by mogli oni służyć w Polskich Siłach Zbrojnych.

W lipcu 1944 r., po przeszkoleniu spadochronowym, Krystynę przerzucono do Francji, gdzie współpracowała z tamtejszym ruchem oporu. Nawiązała kontakt z Polakami służącymi przymusowo w Wehrmachcie i ponad 60 z nich nakłoniła do dezercji.

Krystyna Skarbek została zdemobilizowana w Kairze w kwietniu 1945 r. Chociaż jeszcze niedawno sam Winston Churchill nazywał ją „swoim ulubionym szpiegiem”, podzieliła los tysięcy rozczerowanych Polaków, którzy w trakcie wojny walczyli dla Anglii. Pracowała jako pokojówka w hotelu, telefonistka, sprzedawczyni w londyńskim domu towarowym Harrods i stewardesa na statkach pasażerskich.

Krystyna Skarbek została zamordowana 15 czerwca 1952 r., w Londynie. Zginęła, pchnięta nożem przez dawnego kolegę z pracy, którego oświadczyły miała odrzucić. W miejscu, w którym mieszkała w ostatnich latach życia, odsłonięto w 2020 r. tablicę ku jej pamięci.

Krystyna Skarbek (Christine Granville) i mjr Andrzej Kowerski (Andrew Kennedy). Skarbek we Francji jako Pauline Armand pomagała partyzantom francuskim na płaskowyżu Vercors, gdzie m.in. zorganizowała wykupienie z rąk Gestapo kilku aresztowanych szefów siatki sabotażowo-dywersyjnej „Jockey”. Kowerski w 1939 r. walczył w zmotoryzowanej 10. Brygadzie Kawalerii Wojska Polskiego dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka (fot. Alamy)

Na wystawie prezentujemy także sylwetkę Jerzego Iwanowa-Szajnowicza – polskiego bojownika greckiego ruchu oporu, a zarazem agenta brytyjskiego wywiadu, który spędzał przysłowiowy sen z powiek okupantom. Niemcy skazali go na trzykrotną karę śmierci. Ostatnie jego słowa przed rozstrzelaniem brzmiały „Niech żyje Grecja! Niech żyje Polska!”.

Iwanow-Szajnowicz był człowiekiem nieprzeciętnie uzdolnionym językowo i wyjątkowo wysportowanym. Urodził się w 1911 roku w Warszawie jako syn Polki i carskiego pułkownika. Gdy Jerzy miał kilka lat, jego matka ponownie wyszła za mąż, tym razem za Greka i wraz z synem przeniosła się do Salonik.

W 1935 roku uzyskał obywatelstwo polskie, na którym bardzo mu zależało. Pozwoliło to m.in. na występy w reprezentacji Polski w piłce wodnej. Zarówno znajomość języków obcych, jak i wyjątkowa sprawność fizyczna, bardzo pomogły Jerzemu w późniejszej działalności konspiracyjnej. Podczas jednego z pobytów w stolicy Polski wstąpił do warszawskiego Akademickiego Związku Sportowego. Był filarem sekcji piłki wodnej, z którą w 1937 r. wywalczył mistrzostwo Polski.

Po wybuchu wojny w 1939 r. podjął współpracę z polską misją wojskową w Salonikach. Udzielał pomocy polskim żołnierzom, którzy trafiali do Grecji z rumuńskich i węgierskich obozów uciekając przez terytoria Bułgarii i Jugosławii. W 1940 r. Ekspozytura „A” Oddziału II Sztabu Naczelnego Wodza w Atenach zwerbowała go do pracy na rzecz polskiego wywiadu.

Wiosną 1941 roku, przebywając w Palestynie, zabiegał o przyjęcie do Samodzielnej Brygady

Strzelców Karpackich, przygotowującej się do wyprawy do Tobruku. Stało się jednak inaczej i został odkomenderowany do dyspozycji Brytyjczyków, zostając agentem Special Operations Executive.

Po specjalistycznym przeszkoleniu w Aleksandrii, jesienią 1941 roku przerzucono go do Grecji, gdzie w krótkim czasie stał się bohaterem ruchu oporu – człowiekiem, za którego głowę Niemcy wyznaczyli wysoką nagrodę.

Przy udziale greckich robotników organizował liczne akcje sabotażowe w fabrykach zbrojeniowych pracujących na potrzeby okupantów. Ponadto drogą radiową przekazywał Brytyjczykom informacje o ruchu statków i konwojach niemieckich płynących z zaopatrzeniem dla Afrika Korps.

Jerzy Iwanow-Szajnowicz przez kilkanaście miesięcy unikał wpadki, dwa razy wymykał się z rąk gestapo. W końcu jednak został schwytany i wraz z najbliższymi współpracownikami – 4 stycznia 1943 roku – rozstrzelany. Został odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Jerzego oraz Złotym Krzyżem Męstwa.

Jerzy Iwanow-Szajnowicz tuż przed rozpoczęciem wojny, 1939 r.
(fot. Archiwum prywatne i rodzinne Leonardy Lamprianidou, bratanicy Jerzego Iwanowa-Szajnowicza)

Obejrzyj spot o wystawie

Więcej o projekcie na portalu IPN szlakinadziei.ipn.gov.pl

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)